

Eray ONUK

Yüksek Lisans Mezunlu, eray.onuk@gmail.com, İzmir-Türkiye
ORCID:0000-0002-0423-2824

BEŞİKTAŞ ÇARŞI GRUBUNUN SERGİLEDİĞİ PANKARTLARIN GÖRSEL VE TİPOGRAFİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Özet

Türkiye’de dört büyük taraftar gruplarından biri olarak bilinen Çarşı; her yaş ve cinsiyetten insanların bir araya gelerek Beşiktaş Jimnastik Kulübü’nü desteklediği topluluk/grup ismidir. Diğer taraftar gruplarından farklı bir özelliğe sahip olan Çarşı grubu bağlı olduğu kulübün müsabakalarında sosyal sorumluluk projeleri içeren pankartlar açarak bulunduğu topluma mesaj vermeyi, toplumsal duyarlılığı arttırmayı ve toplumda dayanışma bilinci oluşturmayı amaç edinmiştir. Ayrıca pankartların oluşumunda kulübün geçmişten bugüne oluşmuş sosyal sorumluluk bilinci Ulusal ve Uluslararası düzeyde birçok sosyal platformda farkındalık yaratarak önemli yere sahip olmuştur.

Sosyal sorumluluk mesajlarının yer aldığı pankartlar, kulübe liderlik eden bireylerin veya kimi zaman semt insanların bir araya gelerek kendi imkânları doğrultusunda oluşturulmuştur. Görsel tasarım alanında eğitim almayan bireylerin kendi çabaları doğrultusunda bağlı olduğu kulübün müsabakalarında farkındalık yaratmak için yapmış oldukları pankartlar, makalede görseller ile sunulmuştur. Yapılan araştırmada görseller ile sunulan sosyal içerikli pankartlar ve bu pankartların oluşumuna sebep olan hikâyesi anlatılarak görsel ve tipografi kullanım bakımından incelenmiştir. Araştırma sonucunda birçok insana ulaşan pankartların Grafik Tasarım ilkeleri açısından incelendiğinde tasarımsal anlamda yeterli mi yetersiz mi olduğu sorusuna cevap aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beşiktaş JK, Çarşı Grubu, Pankart, Grafik Tasarım, Tipografi.

VISUAL AND TYPOGRAPHIC ANALYSIS OF BANNERS WITH SOCIAL CONTENT EXHIBITED BY BESIKTAS CARSİ GROUP

Abstract

Carsi known as one of the four major groups of supporters in Turkey is the name of the community/group which people of all ages and genders come together and support the Besiktas Football Club. Carsi which has a different feature in contrast to other supporter groups aims to give messages to society, increase social sensitivity and create a sense of solidarity in the society by opening banners included social responsibility projects in the competitions of the club is affiliated with. Furthermore, social responsibility awareness which is dependent on the formation of these banners, depending on the historical background of the club, has gained an important place by creating awareness on many social platforms at National and International levels.

The banners with social responsibility messages have been created by authorized people and civil persons following their possibilities. The banners which have been created by civil persons who haven’t got any education in the field of visual design instruction were exhibited by samples. In the examination, the story that caused the formation of social content banners presented with visuals was told and it was examined in terms of visual and typography usage. As a result of the examination, when the banners reaching many people were examined in terms of Graphic Design, an answer was sought for the question of whether it was sufficient in terms of design or not.

Keywords: Besiktas JK, Carsi Group, Banners, Graphic Desing, Typography.

1. Giriş

Futbol, dünyada olduğu gibi ülkemizde de halk tarafından oldukça fazla ilgi gören bir spor dalıdır. Bu denli popülaritesinin yüksek olması, futbola olan ilginin ve taraftar sayısının diğer spor dallarına göre daha fazla olmasından kaynaklıdır.

Türk futbol kulüpleri arasında taraftar sayısının diğer spor kulüplerine nazaran üstün olduğu ve dört büyük takımdan biri olarak nitelendirilen kulüplerin en başında Beşiktaş Jimnastik Kulübü gelmektedir. Taraftarlar ise tribünlerde ve sosyal medya üzerinde taraftar oldukları kulüplerinin en büyük destekçisi ve yol arkadaşı olmuştur. Türkiye’de birçok taraftar grubunun mevcut olmasının yanı sıra Çarşı popülaritesi en yüksek olan gruplar arasındadır. Bir semtte yer alan bireylerinin bir araya gelerek oluşturduğu Çarşı taraftar grubu; ortak bir kültüre sahip olan semt esnaflarından oluşarak doğmuş, kültürüne bağlı kalmış ve gün geçtikçe farklı sorumlulukları bünyesinde barındırarak büyümüştür.

Beşiktaş taraftarlarının tribündeki söylemleri, sloganları ve tribün şarkılarıyla en yaratıcı taraftar kitlesi olduğu yönünde bir algı mevcuttur. Tribünlerinde en yüksek desibelde ses çıkarmasıyla da ünlü Beşiktaş taraftarı ayrıca futbol dışı sosyal konularda da son derece duyarlı olmuştur (Acarer, Akt: Tepeköylü, 2016). Kendilerini ifade etme aracı olarak pankartlar kullanan taraftarların en önemli özellikleri ise yaratıcılıklarını müsabaka esnasında kısa sürede sergilemiş olmalarıdır.

2. Tarihsel Süreçte Beşiktaş Jimnastik Kulübü ve Çarşı Taraftar Grubunun Oluşumu

Beşiktaş Jimnastik Kulübü Türk Futbol tarihinde kurulan ilk resmi Türk spor kulübüdür. İlk adı “Bereket” olan bu Jimnastik Kulübünün kuruluşu; 1902 yılında Osman paşanın oğulları olan Mehmet Şamil ve Hüseyin Bereket’iniçinde bulunduğu mahalle gençlerinin bir araya gelerek jimnastik hareketler (Barfiks, güreş, halter, atletli ve atletsiz) yapmasıyla başlamıştır. Haftanın bazı günleri gençlerin yapmış olduğu jimnastik hareketler böylece köklü bir kulübünün temellerinin atılmasına vesile olmuştur. Gençlerin jimnastik yapmasını fark eden dönemin padişahı II. Abdülhamid yapmış olduğu ani bir baskınla spor yapan gençleri toplattırarak gençlerin bir arada bulunmasını ve spor yapmasını engellemiştir. Çünkü II. Abdülhamid döneminde uygulanan siyasi politika doğrultusunda insanların bir araya gelmesi/toplanması yasaklanmıştır. Aynı zamanda o dönemde futbol oynanması padişah tarafından hoş karşılanmamaktadır. Gençlerin saray erkânına yakın olması ve sadece bedenlerini geliştiren Jimnastik hareketleri yaptıkları anlaşılınca padişahın emriyle gençler serbest bırakılmıştır. Yaşanan olaydan sonra Padişah ve çevresinin spora olan ilgisi artmıştır. Bu yoğun ilgi Padişahın özel bir şartıyla (İngilizlerin icadı ayak topunu oynamayacaksınız) 1903 yılının mart ayında Bereket Jimnastik Kulübü kurulmasına vesile olmuştur (Durupınar, 2002).

Günümüze kadar 117 yıllık tarihe sahip olan Beşiktaş Jimnastik Kulübü Türk sporuna sayısız ilkler yaşatarak Dünya’daki köklü kulüpler arasına girmeyi başarmıştır. Sadece üstün başarılarıyla ön planda olmayan kulüp, taraftarlarıyla da her zaman sosyal medyanın ilgi odağı olmuş kendi adından çokça söz ettirmiştir. Kulüp taraftarlarının sosyal medyada bu denli ilgi odağı olması bağlı buldukları kulübe yapmış oldukları sözlü ve yazılı tezahürat desteğinin yanı sıra takımının oynadığı müsabakalarda Ulusal ve Uluslararası düzeyde siyasal ve toplumsal sorunları ele almaları olmuştur

Çarşı olarak adlandırılan taraftar grubu İstanbul/Beşiktaş semtine sahip çıkan Çarşı esnaflarının ve gençlerin bir araya gelerek oluşturmuş olduğu taraftar grubudur (Dikici, 2008). Kendilerini ifade etme aracı olarak pankartlar kullanan taraftarların en önemli özellikleri ise yaratıcı olmaları ve bu yaratıcılıklarını oynanan müsabaka sırasında kısa sürede sergilemiş olmalarıdır. Yapmış oldukları büyük çaplı etkiyi bir kişi üzerine mal etmeyen taraftar grubu birçok ayrı fikre sahip olan kişilerin bir araya gelerek yaptıkları gösteri bütünü olduğunu savunmuştur.

Varolan bir semtin bir araya gelerek oluşturduğu taraftar grubu birçok toplumsal hareketlerin de öncüsü olmuştur. Günümüzde birçok farklı projede yer alan taraftar grubu, yapmış olduklarıyla tarihsel kültürünün etkisinin büyüklüğünü de göstermiştir. Böylece kulübün tarihinin geçmiş yaşantılarından ders çıkaran taraftar grubu yapmış oldukları sosyal sorumluluk projelerinde daha bilinçli olmasını sağlamıştır.

Özellikle Beşiktaş Jimnastik Kulübünün Kurumsal kimliğinde de yer alan ambleminde kültürüne ait sosyal sorumluluk bilinci görülmektedir. Günümüzde de kullanılan armaya çok benzemekte olan ilk arma çubuklarının üçü kırmızı, ikisi beyaz çizgilerden oluşmaktadır. Armanın ortasında yukarıya doğru bakan ay ve yıldız yer alırken ilk armada kulübün ismi ve tarihi yer almamaktadır. Ancak I. Balkan Savaşı'nın (1913) kaybedilmesi ve vermiş olduğumuz şehitlerden dolayı üçü kırmızı olan çubuklar siyah renge dönüştürülerek matem ilan edilmiştir (Ebcim, 2010).

Görsel 1. Eski Amblem- Vektörel Amblem

Görsel 2. Yeni Amblem

Beşiktaş Jimnastik Kulübünün kurumsal kimliğinde yer aldığı amblemde beyaz renk; aydınlığı, geleceği, saflığı, temizliği, dürüstlüğü, simgelerken siyah renk; ömür boyu hafızalarda silinmeyecek olan I. Balkan Savaşında şehit düşen ve gazi olan futbolcuları simgelemektedir (Görsel 1) (Ebcim, 2010). Günümüzde ise kulüp isminin kısaltmalarının ve kulüp tarihinin yer aldığı amblem Görsel 2'de yer almaktadır.

Bağlı olduğu kulübün tarihsel geçmişinde yaşamış olduğu üzücü durum, bilinçli olan taraftar grubunun (Çarşı) birçok farklı projede yer almasına esin kaynağı oluşturmuştur. Böylece toplumların özgürlüğü ve eşitliği için takımlarına destek vermek için tribünlerde yer alan taraftarlar aynı zamanda yaşanan toplumsal sorunlardaki mücadele etmeye başlamışlardır. Böylece toplumsal sorunları dile getirip seslerini duyurmaya çalışan taraftar çözüm yollarını tribünlerde aramışlardır (Acıksözlü,2017). Kimi zaman bunu tezahüratlarıyla, bayraklarıyla, davullarıyla ve flama şovlarıyla sağlarken kimi zaman da susarak, ıslık çalarak, alkışlayarak protesto ile gerçekleştirmişlerdir.

Görsel 3. Çarşı Grubunun Amblemi

“Çarşı her şeye karşı” sloganıyla tribünlerde birçok ilki başarabilen “Çarşı” diğer taraftar gruplarından farklı bir duruş sergilediklerini ambleminde yer alan “A” harfiyle de ortaya koymaktadır. Çoğu taraftara göre bu “A” harfi aşkı, isyanı, inadı, haykırışı, susmamayı kısaca haksızlığa uğrayan ezilen insanların sesleri olduğunu ifade etmektedir. Doğan (2017)’a göre “A” harfi; anarşist sembolünden esinlenerek tasarlanmış olmasına rağmen sembolün taraftar grubunun anarşist tavır sergilemediğini söylemiştir. Ayrıca toplumsal olaylara karşı bir sorumluluk duygusuyla hareket ettiklerinin de altını çizerek anarşist olmadığını söylemiştir (Görsel 3).

2.1. Çarşı Grubunun Sosyal İçerikli Pankartları

Pankart; toplantı ve gösterilerde taşınan, üzerinde benimsenen amacın birkaç sözle gösterildiği karton veya bezden levha olarak bilinmektedir (Parlatır, Gözaydın ve Zülfikar, 1985). Taraftar kendi takımının motivasyonunu arttırırken karşı rakip takımının da motivasyonunu düşürmek için kullanılan sözlü ve yazılı - görsel unsurlar olduğu da söylenebilir. Fakat Çarşı grubu sadece kendi takımlarını motivasyonunu arttırmak veya rakip takımın motivasyonunu düşürmek için pankart sergilememiştir. Kimi zaman toplumsal içerikli pankartlar sergileyerekde Ulusal ve Uluslararası düzeyde kendi isminden çokça söz ettiren bir taraftar grubu olmayı başarmıştır.

Temelinde “Çarşı her şeye karşı” sloganını benimseyen taraftar grubu zamanla “her şey” ifadesini değiştirerek farklı durumlara göre pankartlarını şekillendirmişlerdir (Çarşı ırkçılığa karşı, Çarşı kansızlığa karşı, Çarşı teröre karşı. vb.). Bu değişim farklı sorumluluk projelerinin tabanının oluşmasında da etkili olmuştur. Bazen de “her şey” kendileri olup kedilerine karşı olduklarını da dile getirmişlerdir (Doğan, 2017).

Beşiktaş taraftar grubunun Çarşı adı altında evrensel, kendi kültürel sorunlarını, siyasal ve sosyal mesajlarını vermeleri diğer kulüplerden farklı ve özel bir örnek olmuştur. Yapılan pankartlar, her zaman bir kişinin fikri değil grup çalışmasıyla gerçekleşen pankartlar olup hiçbir zaman bir isim öne çıkmayarak fikri, yapılışı, sergilenmesi “Çarşı” grubu adı altında taraftar grubunun geneline ait olmuştur. Pankartlarda sosyal içerikli bilgiler verilmesi Beşiktaş kulübünün ve taraftarlarının entelektüel bakış açısıyla doğru orantılıdır. Bu duyarlılıkları sayesinde maçlarda sergilenen pankartların sayısı gittikçe artmış ve pankartlar içerik anlamında değişikliğe uğrayıp gelişmiştir. Bu pankartların kimilerine göre toplumun duygularını ifade etmesi kimilerine göre ise Türkiye’de örgütlü holiganizmin örneği olmuştur (Dikici,2008).

Sosyal içerikli pankartlar içeriklerine göre tepki, destek, protesto etkisini her zaman sağlamıştır. Taraftarların sadece tuttıkları takımı desteklemek dışında böyle bir etkinlikte bulunması spor dünyasına büyük ses getirmiştir. Maç esnasında sergilenen bu pankartların kısa sürede büyük etki yapma sebeplerinden biri de bunların sosyal medya üzerinde paylaşılmasıdır. Tribünlerde binlerce taraftar tarafından sergilenen pankartların çeşitli medya organları tarafından ve sosyal medya aracılığıyla paylaşılmasından sonra verilmek istenen mesaj milyonlarca insana hızlıca ulaşmaktadır.

Taraftarların açmış olduğu bu pankartlar çoğunlukla bez levha veya karton üzerine illüstrasyon çizimleri, fotoğraf, karikatür ve yazı ile gerçekleştirilmişlerdir. Kendi imkânları ve grup çalışması olarak yaptıkları bu pankartlar toplumda yaşanan sorunların bilinirliğini destekleyici niteliktedir. Kullanılan sloganların akılda kalıcı olmaları için kısa olmalarına dikkat edilmiştir. Birçok konuda toplumsal sorunları dile getiren Çarşı grubu her defasında güzel sonuçlar elde etmeyi başarmış ve bu duyarlılığı sayesinde birçok ödüle layık görülmüştür.

Çarşı grubunun kendi takımının müsabakalarda sergilediği Sosyal içerikli pankartların başlıkları şunlardır;

“Çarşı Soma Maden Faciası”

“Hepimiz Ozon Tabakasıyız.”

“Küresel Yaz 1903’e Gönder Isınmayın.”

“Çarşı Küresel Isınmaya Karşı”

“Sesimi Duyan Var Mı, 17 Ağustos 1999’u Unutmayacağız.”

“Hepimiz Eto’yuz”

“Kanserden Ölmesin Karadeniz Yeter Ulan”

“Çarşı Irkçılığa Karşı”

“Çarşı Teröre karşı”

“Çarşı Tiyatro yıkımına karşı, Hepimiz Muhsin Ertuğrul’uz”

“Her Şeye Karşıyız Kan Bağışına Asla”

“Alayına Sobe ulan, Çocuk Pornosuna Hayır”

“Hepimiz Ermeni’yiz”

“Bari Balıkları Rahat Bırakın Ulan, Hepimiz Orkinosuz.”

“Bırak Hasan Keyfine Baksın, Hasan Keyf Sular Altında Kalmasın”

“Pakistan Halkının Acısını Paylaşıyoruz.”

“Çarşı Siyanüre de Karşı”

“Maganda Kurşununa Hayır”

“Hiroşima ve Nagazaki’yi Unutmadık”

“Van Üşümesin”

“Nükleersiz Türkiye!”

“Güneşi yolluyorum Dayan, Biz Varız Üşümeyeceksin”

Bu çalışmada tarama yöntemi sonucunda elde edilen sosyal içerikli pankartların birkaçının hangi amaçlar doğrultusunda kullanıldığını ve ortaya çıkış hikâyelerini irdelenmiş. Elde edilen pankart görselleri tasarım ilkeleri doğrultusunda görsel ve tipografik açıdan incelenmesi gerçekleştirilmiştir.

3. Sosyal İçerikli Pankartların İncelenmesi

13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa’nın Soma ilçesinde Maden ocağında çıkan yangın sonucu 311 kişinin hayatını kaybetmesine Çarşı taraftar grubu duyarsız kalmamıştır. Beşiktaş çarşı grubu takımının Gençlerbirliği müsabakasında “SİYAH BİLE KAYBETMİŞ ASALETİNİ YOKLUĞUNUZUN KARANLIĞINDA” pankartını sergileyerek madende hayatını kaybeden insanları yâd etmiş yakınlarının acılarını paylaşmıştır (Görsel 4).

Görsel 4. “SİYAH BİLE KAYBETMİŞ ASALETİNİ YOKLUĞUNUZUN KARANLIĞINDA”, Beşiktaş-Gençlerbirliği Müsabakası, Yatay Pankart, 2014.

Pankart siyah ve beyaz renklerin hâkim olduğu yatay bir düzlem üzerine kurulmuştur. Karanlık ve aydınlığı, gece ve gündüzü, yer altını ve yerin üstünü simgelemek amacıyla siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır. Bu simgeleme Beşiktaş Jimnastik Kulübünün kurumsal amblemindeki siyah ve beyaz ile aynı anlamları taşıması, Çarşı grubunun geçmişini unutmadığını ve bugün hala etkisinin varlığını da bizlere göstermiştir. Bu renklerin sağlı ve sollu yer alması ile görselde denge sağlanmak amaçlanmıştır.

Siyah zemin üzerindeki maden ocağı çalışanlarının kullandıkları baret stilizasyonu onların yerin altındaki çalışma koşullarını simgelerken baretten çıkan beyaz ışığın ise yer yüzeyinin aydınlığını ifade ettiğini söyleyebiliriz. Beyaz zemin üzerinde “SİYAH BİLE KAYBETMİŞ ASALETİNİ YOKLUĞUNUZUN KARANLIĞINDA” yazmaktadır ve tipografinin en altında Çarşı grubunun amblemi ve pankartın sağ üst köşesinde bir deve stilizasyonu görülmektedir.

Beyaz zemin üzerinde yer alan tipografi incelendiğinde yanlış konumlamadan dolayı verilen mesajın etkisinin yetersiz olduğu görülmektedir. Kullanılan sloganlardaki “A” harfinin yerine Çarşı grubunun ambleminde bulunan dairesel form içerisindeki “A”nın yer alması onlar açısından kendilerini simgelemek olduğunu düşünse de verilmek istenen mesajın okunmasını zorlaştırmıştır. Tipografinin diziliminde hiyerarşiye bağlı kalınsaydı verilmek istenen mesaj daha güçlü olacaktı ve okumayı daha rahat sağlayacaktır. Pankartın, sağ üst köşesinde görülen deve stilizasyonu, sergilenen çoğu pankartlarda yer almaktadır. Yapılandırılmış deve stilizasyonu Çarşı grubu kurucularından Deve Erol lakaplı olan Erol Özdi’i simgelemektedir. Bu stilizasyon Erol Özdi’in yazmış olduğu “Çarşı” adlı kitabın kapağında yazar isminin yer aldığı yerde parantez içerisinde de görülmektedir.

Görsel 5. “WE LOVE YOU ETO’O” İrkçilik Pankartı, Müsabaka Bilinmiyor, Yatay Pankart, 2010.

İtalya Seri A Liginde İnter futbolcusu Kamerunlu Samuel Eto'ya Cagliari Calcio ile oynanan müsabakada Cagliari taraftarları tarafından ırkçılık içeren gösteriler ve söylemlerde bulunmasına tepki olarak Çarşı grubunun sergilediği pankart Görsel 5'te görülmektedir.

Pankart beyaz bir zemin üzerine yatay bir kompozisyon tercih edilmiştir. Sol tarafta Cagliari kulübüne tepki olarak sarı renkte Cagliari tipografisini dağıtan yumruk illüstrasyonu görülmektedir. Yumruğun bilek kısmında Çarşı grubunun amblemi yer alırken alt kısmında ise aşağıya doğru kırmızı renk ile yazılmış "FAŞİST" tipografisi görülmektedir. Pankartın sağ tarafında ise İngilizce olarak kırmızı renkle yazılmış "WE LOVE YOU ETO'O" yani "Biz seni seviyoruz Eto'o" tipografisi yer alırken pankartın en sağında, yukardan aşağıya doğru Çarşı ambleminin tekrar yer aldığı görülmektedir.

Pankartın sol üstünde sarı renkte tasvir edilen yumruk illüstrasyonu üzerinde yer alan Çarşı Amblemi bize yumruğun kime ait olduğunu gösterirken, aynı zamanda kaslı bir şekilde tasvir edilmesi yumruğun gücünü de yansıtmıştır. Genellikle dövme yaptırılırken tercih edilen biçim ve yazılar kişinin kendisine ait düşüncesinin, duygusunun, büyüklüğünü karşı tarafa aktarma biçimi olmuştur. Böylece pankartın sol üst köşesinde tasvir edilen kol illüstrasyonunun üzerinde yer alan dövme şeklindeki amblem Cagliari tipografisini dağıtan yumruğun kime ait olduğunu bizlere göstermiştir. Çarşı grubunun yapmış olduğu bu pankarta Cagliari kulübünün Eto'ya karşı yapmış olduğu ırkçılığa karşı tepkilerini şiddetli bir şekilde ifade etmişlerdir. Yumruğun içerisinde yer alan çarşı ambleminin bulunduğu yer ile başlayıp Cagliari tipografinin solunda kalan "Faşist" yazısının yeri sorunludur. Bu yazıyla Çarşı grubuna mı, yoksa Cagliari kulübüne mi gönderme yapıldığı konusu belirsizdir. Sonradan pankarta eklenmiş hissi veren bu tipografinin Faşist olan Cagliari kulübüne gönderme yaptığını verilen tepkiden dolayı söyleyebiliriz. Ama tipografinin yanlış kullanımından dolayı Çarşı grubuna bir gönderme yapılmış algısı oluşmaktadır.

Görselin sağında kırmızı renkle yer alan "We Love You Eto'o" tipografisinin İngilizce yazılmış olması bu pankartın mesajının sonucunun evrensel bir boyutta olduğunu göstermektedir. Kırmızı renk olması uyarı niteliği taşıyarak dikkatleri üstüne çekme çabasını göstermektedir. Tüm dünya tarafından ortak dil sayılan İngilizce ile yazılması bu pankartın sadece ulusal değil uluslararası da mesaj olmasını sağlamıştır. Eto ırkçılık olayını yaşayan ilk kişi değildir ama bu pankartın oluşmasını sağlayan kişidir. O yüzden Eto tipografisi diğer tipografiden daha büyük yazılmış ve siyah konturla olayın kahramanı daha belirgin hale getirilmiştir.

Görselin sağ alt kısmında yer alan kırmızı renkle yazılmış olan "Dewe" tipografisi Çarşı taraftar grubunun kurucularından olan Deve Erol lakaplı Erol Özdi'l'e gönderme yapılmak amacıyla yerleştirilmiştir.

Görselin en sağında yukarıdan aşağıya doğru yer alan Çarşı amblemi, pankartın sahibini belirtmek açısından önemlidir fakat harflerin yukarıdan aşağıya doğru dizilmesi ile okunurluk ve fark edilirlilik oldukça düşmüş, köşeye sıkışmış hissiyle pankart sahibini kısmen çaresiz göstermiştir. Ayrıca kurumsal kimlik ve marka niteliği taşıyan amblemin deforme edilerek yan yana olması gereken harflerin alt alta yazılması da marka bütünlüğüne zarar vermektedir.

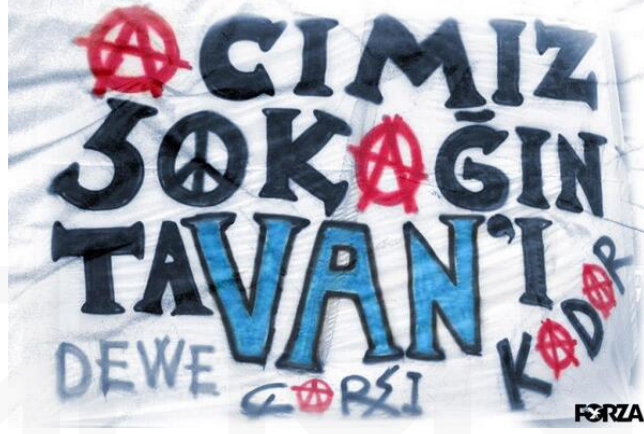
Görsel 6. “TRİBÜNLERDE İRKÇİLİĞA YER YOK” Beşiktaş – Antalyaspor Müsabakası, Yatay Pankart, 2009.

Birçok toplumsal konuları pankartlar aracılığıyla yansıtarak tepkisini gösteren Çarşı grubu başka bir ırkçılık içerikli olaya da yine tepkisiz kalmamıştır. Çarşı grubu Beşiktaş’ın, 1990’da İstanbul Bakırköy’de doğan ve sonra ailesiyle birlikte Hollanda’ya yerleşerek Ermenistan vatandaşı olan Aras Özbiliz’in Beşiktaş kulübüne transfer edilmesi kulübün bağlı olduğu taraftar grupları arasında tartışmalara yol açmıştır. Bianet’in haberine göre; aynı zamanda Ermenistan Milli Takımı forması da giyen Aras Özbiliz’in önceki yıllarda Türkiye’de futbol oynamayı reddettiğini, kendisini “Türk değil, Ermeni” olarak gördüğünü söylediği röportajını öne süren Beşiktaşlı pek çok taraftar sosyal medya üzerinden Özbiliz’i hedef göstermiştir (URL-1). Sosyal medya üzerinde yaşanan gerginlik durumuna ve aralarındaki tartışmaya son vermek isteyen Çarşı grubu bağlı olduğu takımın Antalyaspor ile karşılaştığı müsabakada sergilediği “Tribünlerde ırkçılığa yer yok” pankartıyla (Görsel 6) ve sosyal medya üzerinde yayınlamış oldukları “Beşiktaş’ımıza hoş geldin Aras Özbiliz” mesajıyla yaşanan durumlara son vermiştir.

Pankart; yatay bir düzlem üzerine üç farklı renk ile yazılmış olan “TRİBÜNLERDE İRKÇİLİĞA YER YOK” sloganın konumlandırıldığı görülmektedir. Pankartın sağ üst köşesinden aşağıya doğru yazılmış sarı renkte Çarşı tipografisi yer alırken en alt köşede ise piktogram şeklinde çizilmiş elinde nesne olan kalıplı şekilde tasvir edilmiş figür yer almaktadır.

Genel olarak pankartın tamamına hâkim olan Tipografide “TRİBÜNLERDE” kısmının kırmızı renkte olması uyarıcı niteliği taşıırken ayrıca sorunun nerede başladığını da bizlere göstermektedir. Çünkü Aras Özbiliz’in Beşiktaş’a olan transferinden dolayı taraftar grubunun kendi aralarında çıkan probleme de gönderme yaptıkları ve taraftar grubunun birçok müsabakada omuz omuza yer aldıkları mekân olan tribünlerde böyle sorunların olmaması gerektiği mesajını verdiklerini söyleyebiliriz. Özellikle yer alan tipografide “İ” harfinin üzerinde yer alan noktalama işaretinin yerine yukarı yönü gösteren yön işaretinin yer alması hangi tribüne (kime) ait olduğunu da bizlere tekrar göstermiştir. Pankartın merkezinde yer alan “İRKÇİLİĞA” tipografinin siyah renkte olması ırkçılık yapılan bireyin üzerinde bıraktığı kötü hissiyatı vurgulamak için yapıldığını söyleyebiliriz. “İRKÇİLİĞA” tipografinin içerisinde yer alan “Ç ve A” harflerinin biçimsel anlamda farklı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Özellikle “Ç” harfinin komünist düşünce sisteminin simgesinde yer alan orak ve çekiç imgelerine benzediğini söyleyebiliriz. “A” harfinin yerine ise Çarşı grubunun ambleminde yer alan dairesel form içerisindeki “A”nın kullanılması; onlar açısından kendilerini simgelemek amacı doğrultusunda olsa da bu durum sloganın okunmasını güçleştirmiştir. Kompozisyonun en alt kısmında turkuaz renkte yazılmış “YER YOK” tipografisi yer almaktadır. “O” harfinin yerine dünyaca bilinen barış simgesinin yer alması ile çarşı grubunun barışçıl bir anlayışa sahip olduğunu ve bu doğrultuda politik bir tavır sergilediklerini söyleyebiliriz.

Görselin en sağında yukarıdan aşağıya doğru sarı renkte Çarşı ambleminin yer alması, sonradan eklenmiş izlenimini vermiştir. Amblemin burada yer alması bu pankartın kime ait olduğunu gösteren bir imza niteliği taşımaktadır. İmzanın altında yer alan siyah piktogram şekilde tasvir edilmiş figürün ne amaçla yapıldığı tahmin edilememektedir fakat alanı daraltıp asıl verilmesi gereken mesajın okunurluğunu düşürdüğünü söyleyebiliriz.

Görsel 7. “ACIMIZ SOKAĞIN TAVAN’I KADAR”, Beşiktaş-Galatasaray Müsabakası, Kare Pankart, 2011.

23 Ekim 2011 yılında Van şehrimizde gerçekleşen deprem sonrasında yaşanan vahim durumdan dolayı birçok insan yardıma muhtaç kalmıştır. Havalarda o dönemde soğuk olması yaşamını dışarda devam ettirmek zorunda olan insanları mağdur etmiştir. Evlerinde kalamayan Vanlı insanlar soğukta dışarıda kaldıklarından dolayı Çarşı grubunun açmış olduğu bu pankart ile Kızılay ile ortak bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bunun üzerine Galatasaray müsabakasında Van depreminde evsiz kalıp çadırlarda üşüyen vatandaşların derdine ortak olmak ve aynı duyguyu yaşamak için Van'ın plaka numarası olan 65. dakikada taraftarlar üzerlerindeki kıyafetleri çıkararak oradaki vatandaşlarımızın yanlarında olduğunu göstermiştir. Üzerlerindeki elbiseleri (atkı, fular, şapka vs.) çıkarıp sahaya atan taraftarlar o elbiselerin Van'a gönderilmesini Kızılay aracılığıyla sağlamışlardır. Bu durum Federasyon tarafından ceza olarak Beşiktaş kulübüne dönse de Çarşı grubunun bu davranışı sayesinde ulusal ve uluslararası yardım kuruluşları tarafından birçok ödüle layık görülmüştür (Görsel 7).

“ACIMIZ SOKAĞIN TAVAN’I KADAR” adlı pankart, beyaz zemin üzerinde kırmızı, siyah, mavi renklerin hâkim olduğu kare bir düzlem üzerine kurulmuştur. Birçok rengin bir araya getirilmesiyle yapılan pankartın Tipografisinde kullanılan sözün Türk Edebiyatı'nın güçlü isimlerinden Nazım Hikmet'e ait olan;

“Ne kadar seviyorsun dersin?

O kadar işte!

Tavanı kadar sokağın ve dibi kadar cehennem.”

Yapılan pankartın Nazım Hikmet'in yazmış olduğu şiirin sözlerinin değiştirilmesiyle meydana geldiği görülmektedir. Nazım Hikmet'in vatan sevgisini, Çarşı grubu kendi sevgileriyle eşdeğer tutarak bu sözleri kullanmıştır.

Pankartta kullanılan yazı karakterini oluştururken “A” harfleri yerine Çarşı grubunun ambleminde yer alan “A” harfi kullanılmıştır. Bu iki farklı yapının bir arada kullanılması yazının bütünlüğünü ve okunurluğu zorlaştırmıştır. “SOKAĞIN TAVANI” derken “TAVAN’IN” sözcük öbeği olan “VAN” kelimesinin diğer harflere göre büyütülerek ve mavi renkte yapıldığı görülmüştür. “VAN” kelimesinin büyütülerek yazılması gerçekleşen depremin yaşandığı ili vurgularken, mavi renk tercih edilmesi depremin yaşandığı süreçteki iklim koşullarının soğuk bir hava olduğunu bizlere hissettirmiştir. Pankartta sloganın son cümlesi olan “KADAR” kelimesini pankartın sağ alt köşesine sıkıştırılması pankartta bir zorlamaya sebep olmuştur. “Sokağın” kelimesindeki “O” harfinin yerine barış simgesinin var olması aslında taraftarların barışçıl bir tavır sergilediğini bizlere gösterse de okuma anlamında zorluk yaratmıştır.

Pankartın merkezinin en alt kısmında Çarşı grubunun amblemi yer almaktadır. Bu amblem, pankartın kime ait olduğunu gösteren imza niteliği taşımaktadır.

Pankartın sol alt kısmında mavi renkte yer alan “DEWE” tipografisi Çarşı grubu kurucularından Deve Erol lakaplı olan Erol Özdi’le gönderme yapılmak amacı taşımaktadır.

Görsel 8. “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ !!! ÇARŞI KÜRESEL ISINMAYA'DA KARŞI”, Beşiktaş-Denizlispor Müsabakası, Yatay Pankart, 2017.

Denizlispor ile oynanan müsabakada açılmış olan pankart, Beşiktaş taraftarının çevre sorunlarına duyduğu hassasiyeti göstermektedir (Görsel 8). Ozon tabakası güneşten dünyaya gelen zararlı ışınları tutmak ve dünyayı korumakta olan bir gaz tabakasıdır (URL-2). Bu tabaka dünyada yaşayan canlıların yaşamlarını devam ettirebilmesi için önemlidir. Fakat insanlar tarafından bilinçsiz bir şekilde kullanılan spreyler, deodorantlar, parfümler, motorlu taşıt egzoz gazları, sanayileşme, ormanların tahrip edilmesi gibi birçok etken ozon tabakasının zamanla incelişmesine neden olmaktadır. Bu incelişme durumu dünyada yaşayan insanlarda sağlık problemlerine yol açarken diğer canlı türlerinin de neslinin tükenmesi gibi birçok soruna sebep olabilmektedir. Bu konuda duyarlı bir davranış sergileyen Çarşı grubu “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ !!!- ÇARŞI KÜRESEL ISINMAYA 'DA KARŞI” sloganlarının yer aldığı pankartla çevre sorunlarına duyduğu hassasiyeti yansıtmıştır.

Görselde, yatay bir kompozisyonda beyaz zemin üzerinde üstte ve altta olmak üzere iki adet sloganın yer aldığı görülmektedir. Bu pankartta göze ilk çarpan slogan “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ !!!” tipografisidir. Diğer slogan ise pankartın alt orta kısmında oval şekilde ve mavi yazıyla yazılmış olan “ÇARŞI KÜRESEL ISINMAYA'DA KARŞI” tipografisi yer almaktadır. Kompozisyonun alt kısmında bulunan “KÜRESEL ISINMAYA'DA KARŞI” sloganının başladığı yerin üstünde yeşil renkte bir barış sembolü konumlandırılmıştır. Sağ alt köşede ise sigara içen kırmızı siyah gözlüklü bir dairesel formunda emoji bulunmaktadır.

Pankartın üst bölümünde “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ” sloganının daha büyük olarak yazılması vurgulanmak istenen ana mesajı bize göstermiştir. “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ” derken ozon tabakasının delinmesinin hepimiz için bir sorun olduğu vurgulanmıştır. “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ” daki “HEPİMİZ” kelimesinde yer alan “İ” harflerinin noktalama işareti yerine iki adet yıldızın yer aldığı görülmektedir. Futbolda yıldız imgesi, Türk Futbol Federasyonu tarafından en az beş şampiyonluk kazanmış takımın armasına bir yıldız takma hakkı verilmektedir. Böylece “İ” harflerinde iki yıldızın yer alması Beşiktaş kulübünün en az on şampiyonluk kazanarak armasında yer alan iki yıldızla gönderme yapıldığını söyleyebiliriz. “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ” daki “OZON” kelimesinin kırmızı renkle yazılması uyarıcı niteliği taşıyarak sorunun neresi veya nerede olduğuna gönderme yapılmıştır. “HEPİMİZ OZON TABAKASIYIZ” da bulunan “A” harflerinin Çarşı ambleminde bulunan “A” harfleriyle aynı şekilde tasarlanmış olması pankartın kime veya kimlere ait olduğunu göstermek amacıyla yapılmıştır. Fakat “A”

harflerinde kullanılan renk, cümlede kelimelere parça parça bakıldığında okumayı güçleştirmiştir. Bu güçleştirme “TABAKASİYİZ” olarak algılanması gerekirken “TOBOKOSİYİZ” olarak ilk bakışta okunmaktadır. Bunun nedeni Çarşı Ambleminde bulunan “A” harfinin kırmızı, etrafındaki dairesel formun siyah renkte olmasıdır. Siyah rengin kırmızıya göre daha ağır basması “A” harflerini “O” harfi şeklinde okunmasına sebep olmuştur. Taraftar grubunun kurumsal kimliklerinde bulunan “A” harfinin kırmızı renkle olması birçok pankartta okuma zorluğu yaşatırken bu pankarttaki harflerin farklı renklerle kullanımı kelimenin anlam bütünlüğünü de kaybetmesine neden olmuştur.

Alt metinde bulunan “ÇARŞI KÜRESEL ISINMAYA'DA KARŞI” sloganı her şeye karşı olan Çarşı grubunun bu duruma da karşı olduğunu ifade etmektedir. Fakat Çarşı, “KÜRESEL ISINMAYA'DA” kelimelerinin farklı renk ve yüzeye farklı konumlandırılması alt metnin bütünlüğünü bozarak okuma güçlüğüne yol açmıştır.

Görsel 9. “BIRAKIN HASAN KEYFINE BAKSIN, HASANKEYF SULAR ALTINDA KALMASIN !!!, Beşiktaş- Zürih Müsabakası, Yatay Pankart, 2007.

Türkiye’de Batman ilinin ilçesi olan Hasankeyf’e yapılacak olan baraj yapımı sonrası tarihi bir semt olan Hasankeyf’in sular altında kalma tehlikesine duyarsız kalmayan taraftar grubu Zürih müsabakasında “BIRAKIN HASAN KEYFINE BAKSIN, HASANKEYF SULAR ALTINDA KALMASIN” sloganın yer aldığı pankartı sergilemişlerdir (Görsel 9). Çarşı grubu tarihi mekan olan Hasankeyf’in korunması için öncülük yaptığı yaşanan bu duruma esprili üslup ile kayıtsız kalmadığı görülmüştür.

Yatay bir düzlemde beyaz zemin üzerine iki farklı sloganın yer aldığı görülmektedir. Üst metinde “BIRAKIN HASAN KEYFINE BAKSIN” alt metinde ise “HASANKEYF SULAR ALTINDA KALMASIN” sloganları yer almaktadır. Pankartın sağ alt köşesinde ise İngilizce “CAMEL” kelimesi yer almaktadır.

Tipografi açısından bakıldığında kelimelerin farklı yerleştirilmesinden dolayı ilk başta okuma güçlüğü yaşanmaktadır. Üst metinde yer alan “BIRAKIN HASAN KEYFINE BAKSIN” sloganı soldan başlanarak okunduğundan sağa doğru gidildikçe okuyucuda baş döndürücü bir etki yaratmaktadır. İlk ve son kelimelerin düz bir yüzeyde çapraz ve oval şekilde yerleştirilmesi baş dönme etkisi yaratarak okumayı zorlaştırmıştır. “HASAN” ve “KEYFINE” kelimelerin mavi renkte olması yapılacak olan barajdan dolayı Hasankeyf’in sular altında kalacağını vurgulamaktadır. Bu kelimelerin mavi renkte olması baraj suyunu temsil etmektedir.

Pankartın sol alt tarafında yer alan ve pankartın ana temasını oluşturan sola hizalı şekilde yerleştirilmiş tipografide “HASANKEYF SULAR ALTINDA KALMASIN” sloganın yer aldığı görülmektedir. “HASANKEYF” isminin kırmızı renkle yazılması sorunun nerede olduğuna işaret ederek uyarıcı ve belirleyici bir nitelik taşımaktadır. “HASAN” ve “KALMASIN” kelimelerinde yer alan “A” harflerinin taraftar grubunun kurumsal kimliğinde yer alan “A” harfinin yerleştirilmesi okumayı güçleştirmiştir. Yapılan bu harf değişimi “KALMASIN” kelimesinin “KOLMOSIN” şeklinde okunmasına yol açmıştır.

Sağ altta bulunan mavi renkle yazılmış Türkçesi “DEVE” olan “CAMEL” kelimesi Çarşı grubunun kurucularından Deve Erol lakaplı olan Erol Özdil’e ait bir gönderme amacıyla yapılmıştır.

Görsel 10. BOZ BAYKUŞLAR ACINIZI PAYLAŞIYORUZ “Hepimiz Baykuşuz”, Beşiktaş-Trabzon Müsabakası, Yatay Pankart, 2011.

Kolombiya’da Atletico Juniors takımının maskotu olan baykuş, Pereira takımı futbolcusu Luis Moreno’nun sahada tekmelemesinden dolayı ölmüştü. Çarşı taraftar grubu Pereira takımı futbolcusu olan Luis Moreno’nun yapmış olduğu insanlık dışı harekete tepkisiz kalmamış ve takımının Trabzonspor ile oynanan müsabakada tribünde “HEPİMİZ BAYKUŞUZ” yazılı pankartı sergilemişlerdir (Görsel 10). Birçok sosyal sorumluluk projelerine değinen Çarşı grubu, hayvanların doğal yaşantısını da önemsemiş ve yaşanan bu duruma da duyarsız kalmayarak tepkilerini pankart aracılığıyla dile getirmişlerdir.

Yatay bir kompozisyonda beyaz zeminin en üst kısmında “BOZ BAYKUŞLAR ACINIZI PAYLAŞIYORUZ” yazmaktadır. Pankartın merkezinde siyah renkte ve etrafı kırmızı renkle kontur çekilmiş “HEPİMİZ BAYKUŞUZ” tipografisi yer almaktadır. Bu tipografinin sol tarafında kızgın suratlı bir emoji yer alırken resmin alt kısmında ise İspanyolca “ASESINO* MORENO” Türkçesi “Katil Moreno” tipografisi yer almaktadır. Resmin en alt sağ köşesinde önceki pankartlarda da yer alan Çarşı amblemi görülmektedir.

Resmin en üst kısmında yer alan tipografide “BOZ BAYKUŞLAR ACINIZI PAYLAŞIYORUZ” tipografisinin yarısı tam olarak görünmemektedir. Bu tipografide “BOZ” kısmında yer alan “O” harfinin yerine dünyaca bilinen barış simgesinin yer alması barışçıl bir tavır sergileyen taraftar gruplarının boz baykuşlardan yola çıkarak diğer canlıların geneline gönderme yapıldığını söyleyebiliriz.

Pankartın merkezinde yer alan “HEPİMİZ BAYKUŞUZ” yazan tipografide “HEPİMİZ” Kelimesinde yer alan “İ” harflerinin uç kısımları deforme edilerek ok işareti şeklinde tasarlanmıştır. Bu durumun yukarı doğru işaret etmesi “HEPİMİZ” kısmının kimlere ait olduğunu gösterirken iki ok işaretinin ucunda yer alan tipografide ise hangi canlı türüne gönderme yapıldığını anlaşılmaktadır. Bu iki oku ucunun ucunda yer alan “BAYKUŞUZ” tipografisinde “A” harfinin yerine Çarşı ambleminin kullanılması okumayı zorlaştırmıştır ve vurgulanmak istenen mesajın etkisini zayıflatmıştır.

Pankartın sol tarafında yer alan kırmızı renkte ve kızgın bir ifade şeklinde tasvir edilmiş olan emoji taraftar grubunun bu duruma gösterdiği tepkinin duygusunu yansıtmıştır.

Pankartın en alt kısmında İspanyolca “ASESINO MORENO” yani “KATİL MORENO” yazmaktadır. Bu da tepkinin oluşmasını sağlayan merkezindeki kişiyi bize göstermektedir. “ASESINO” tipografisinde yer alan “A” harfinin yerine kullanılan amblem okunurluğu azaltıp güçleştirmiş ve İspanyolca olan bu kelimenin anlaşılmasını zorlaştırmıştır.

Pankartın en alt sağ köşesinde yukardan aşağı doğru sıkıştırılmış bir şekilde Çarşı grubunun amblemi yer almaktadır. Bu durum ise pankartın kime/kimlere ait olduğu gösteren imza özelliği taşıdığını söyleyebiliriz. Ayrıca bu

sıkıştırılmış bir şekilde konumlandırılan amblem deforme edilerek yan yana olması gereken harflerin alt alta yazılması da marka bütünlüğüne zarar vermektedir.

Görsel 11. “FERHAT’DA DAĞLARI DELDİ AMA ŞİRİN İÇİN!!! SİYANÜR ÖLDÜRÜR”, Beşiktaş-Trabzonspor Müsabakası, Yatay Pankart, 2011.

2011 yılında Kaz Dağları’nda siyanür kullanılmasını protesto eden taraftar grubu takımlarının karşılaştığı Trabzonspor müsabakasında “FERHAT’DA DAĞLARI DELDİ AMA ŞİRİN İÇİN...!!!! SİYANÜR ÖLDÜRÜR” tipografisi içeren pankartı sergileyerek bu duruma tepkilerini göstermişlerdir (Görsel 11). Çanakkale ve Balıkesir illeri arasında yer alan Kaz Dağlarındaki maden çalışmalarından dolayı birçok ağacın kesilmesine sebep olmuştur. Gerçekleşen bu duruma birçok milletvekili, sivil toplum örgütü ve çevrecilerin yanı sıra bölge halkının da dâhil olduğu gruplar tarafından bu ağaç katliamına ve siyanür kullanımına tepki gösterilmiştir. Bu tepkilere ve yaşanan doğa vahşetine Çarşı grubu da kayıtsız kalmamıştır.

Pankart dikdörtgen beyaz bir düzlemde üç farklı renkten tasarlanmış tipografinin yer aldığı görülmektedir. Bu pankartta yer alan tipografinin Ferhat ve Şirin’in hikâyesinden alıntı yapılarak tasarlandığını söyleyebiliriz. “FERHAT’DA DAĞLARI DELDİ AMA...!!!! ŞİRİN İÇİN” oluşan tipografide rivayete göre Şirin’e kavuşmak için dağları delen Ferhat’ın aşkı için neler yaptığını gösterirken, taraftar grubu ise maden yapılan bu yerin insanları öldüreceğini ve doğanın tahrip olacağını savunmaktadır. DAĞLARI DELDİ AMA...!!!! ŞİRİN İÇİN” tipografisinde kullanılan yeşil renk; doğayı simgelerken mavi renk ise; umudu, geleceği yarınları ifade etmek için kullanıldığını söyleyebiliriz.

Pankartın en alt kısmında yerleştirilmiş “SİYANÜR ÖLDÜRÜR” tipografisinde kırmızı renk tercih edildiği görülmektedir. Kırmızı renkle siyanürün insan sağlığının ve çevre örtüsünü önemli derecede etkileyeceği uyarısını yapmaktadır. Ayrıca “ÖLDÜRÜR” tipografisinin kullanım yeri pankartın sağ alt köşesine yarım daire şeklinde yerleştirilmesi, tipografinin pankarta zorlanarak yerleştirildiği izlenimi vermektedir.

4. Sonuç

Beşiktaş Jimnastik Kulübünü geçmişten geleceğe kültürel kimliğinde var olmuş sosyal sorumluluk bilinci kendilerine Çarşı ismini verdikleri taraflarının başarısıdır. Bu başarı geçmişin tarihsel ruhunu hala üzerinde taşıyan taraftar grubunun, kendi imkânlarıyla maçlarda açmış oldukları pankartlarla sergilenmiştir. Özellikle sosyal sorumluluk anlamında yapmış oldukları pankartlarla Dünya’ya seslerini duyurmuşlardır.

Bu çalışmada görsel tasarım alanında eğitim almayan taraftar grubunun bir araya gelerek bağlı olduğu kulübün müsabakalarında farkındalık yaratmak için yapmış oldukları pankartların tasarım ilkelerine göre görsel ve tipografik anlamda araştırması yapılmıştır.

Yapılan araştırma doğrultusunda, pankartların bulunduğu ortamda taraftar gruplarının arasında görsel ve tipografik anlamda sorunsuz görüne de Grafik Tasarım alanında incelendiğinde görsel ve tipografi bakımından birçok soruna sahip oldukları görülmüştür. Bu sorunlar;

1) Grafik tasarım ilke elamanlarına göre incelendiğinde pankartların içerik ve biçim olarak kompozisyonlarda hatalar görülmüştür. Bu konumlandırma okumayı güçleştirirken kimi zaman da mesajın kime ve kimlere ait olduğunun net olarak bilinmemesine sebep olmuştur.

2) Tipografi düzenlenirken hiyerarşiye bağlı kalınmaması okuyucuya sloganın nereden başlayıp nerede bittiğini göstermemektedir. Bu durum verilen mesajın okuyucuya net iletilmemesine ve verilmek istenen mesajın gücünün yitirmesine sebep olmuştur.

3) Kullanılan sloganlarda genellikle “A” harflerinin Çarşı amblemindeki dairesel form içindeki “A” harfiyle değiştirilmesi ve farklı renklendirilmesi kelimenin anlam bütünlüğünü bozarak okuma güçlüğü oluşmasına sebep olmaktadır.

4) Pankartların genelinde yer alan ve sonradan ekleme yapılmış ve sıkıştırılmış gibi görünen Çarşı ambleminin yanlış konumlandırılması marka bütünlüğüne zarar vermektedir. Kurumsal kimliklerin bağlı kalınarak yatay olarak konumlandırılması gereken amblem dikey konumlandırılmamalıdır.

5) Pankartların bir kaçında tercih edilen renklerden olan; kırmızı tipografi üzerine uygulanan siyah renk, beyaz zemin üzerine uygulanan yeşil renk, beyaz zemin üzerine kullanılan turkuaz mavi ve beyaz zemin üzerine kullanılan sarı renk pankartın okunması olumsuz yönden etkilemiş yer alan tipografinin gücünü yitirmesine yol açmıştır.

6) Pankartlar tribünlerde açıldığı ve çok uzaktan da okunması gerektiği için pankartın büyüklüğü, seçilen fonttaki harflerin et kalınlıkları ve leke güçleri de özenle kurgulanmaması karşı tribünde yer alan taraftarlar tarafından okunmamasına yol açmıştır.

Tüm bu teknik aksaklıklardan dolayı çok daha büyük etki yaratabilecek ve çok daha büyük kitlelere ulaşabilecek olan pankartlar etki güçlerini kaybetmekte, fark edilebilirlikleri azalmaktadır. Burada asıl konu mesajdır yani içeriktir. Fakat içeriğin doğru algılanabilmesi, hedef kitleye ulaşabilmesi ve amacına ulaşabilmesi için içerik tasarımıyla biçimden beslenmelidir. Yani doğru yerleşim, doğru font seçimi, görsel hiyerarşi, renklerin seçimi, tipografinin büyüklüğü, boşlukların dengesi gibi birçok unsura dikkat edilmelidir.

Kaynakça

- Açıksözlü, H. (2017). Çarşı Faşşolig'e de Karşı, İstanbul. Tolstoy Yayınları.
- Dikici, S. T. (2008). Türkiye'de taraftarın sosyal ve siyasal profili: Beşiktaş JK çarşı grubu örneği. Kocaeli Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı/Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kocaeli.
- Doğan, D. D. (2017). Bir Halk Yaratması Olarak Futbol Tezahüratları: Beşiktaş Örneği İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Durupınar, M. (2002). Beşiktaş Tarihi, İlkleriyle Unutulmayanlarıyla Yüzüncü Yılında, Ankara. Yapı Kredi Yayınları.
- Ebcim, N. (2010). 100 Soruda Beşiktaş, İstanbul. İleri Yayınları.
- Tepeköylü, İ. (2016). Türkiye'de Futbol, Taraftar Olgusu ve Beşiktaş Çarşı Grubu, Akademik Bakış Dergisi, 2016, (56), ss. 380-390.
- Parlatır, İ., Gözaydın, N., Zülfikar, H. (1985). Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, Ankara. Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

5.1. Görsel Kaynakça

Görsel 1. Beşiktaş Tarihi, İlkleriyle Unutulmayanlarıyla Yüzüncü Yılında. s,10, Vektörel Çizim, Yazara aittir.

Görsel 2. http://4.bp.blogspot.com/EvuZhX8IIYo/U_KL3Y9PT3I/AAAAAAAAADiw/XFvzs3SnfXo/s1600/Logo%2BBesiktas_JK.png, (Erişim Tarihi 14.10.2017).

Görsel 3, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/4/45/Carsi_Logo_KC.png (Erişim Tarihi 30.10.2017).

Görsel 4. <http://insta1903.com/uploads/insta/11749afabb6621c086a86c45ad28824034bd7.png>, (Erişim Tarihi 14.11.2017).

Görsel 5. http://l1cdn.listelist.com/listeliststatic/2013/12/etoo-hepimiz_zenciyiz.jpg (Erişim Tarihi 24.11.2017).

Görsel 6. <https://www.fotomac.com.tr/2009/02/02/bes113.html>, internet adresinden (Erişim Tarihi 23.04.2020).

Görsel 7. <https://besiktaslilik.files.wordpress.com/2016/11/vandepremi.jpg?w=863> (Erişim Tarihi 03.11.2017).

Görsel 8. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/carsi-nin-35-yillik-hafizasi-2149527> (Erişim Tarihi 07.11.2017).

Görsel 9. http://www.hocam.com/forum/47245/10/hadi_bizde_besiktascarsi_tezahuratlarini_yazalim_buraya/ (Erişim Tarihi 10.11.2017).

Görsel 10. <https://twitter.com/kingcarsi/status/404687264178909184> (Erişim Tarihi 30.11.2019).

Görsel 11. https://galeri.uludagsozluk.com/15/boz-baykuslar_118523.jpg (Erişim Tarihi 15.04.2020).

5.2. İnternet Kaynakça

URL-1. (2016), Ermenistanlı Futbolcu Aras Beşiktaş'ta, <https://m.bianet.org/bianet/spor/171392-ermenistanli-futbolcu-aras-besiktas-ta>, (Erişim Tarihi 20.04.2020).

URL - 2 . (2 0 1 8) , <http://www.wikizeroo.com/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvT3pvbm9zMVY>, (Erişim Tarihi 20.10.2019).